

Groenmanifest Opsterland

Opsterland is een prachtige groene gemeente met veel verschillende landschappen en mooie natuurgebieden. Helaas gaat het niet goed... met het klimaat, met de natuur, met de biodiversiteit. Overal, ook in onze gemeente, is er een snelle afname van de soortenrijkdom aan dieren en planten: van insecten en vogels, van eencelligen en zoogdieren, van bomen en planten. Het verlies van zoveel soorten is tekenend voor de verstoorde balans in de natuur en van een te grote belasting van de planeet.

Tijd om te werken aan het behoud en herstel van gezonde leefgebieden voor planten en dieren. Het gemeentebestuur zegt het herstel van de biodiversiteit van groot belang te vinden, maar wij zien naast mooie woorden ook graag groene daden. Daarom dit Groenmanifest van bezorgde burgers met een aantal concrete punten om de natuur en de biodiversiteit binnen de gemeente Opsterland te versterken.

1. Groene samenwerking

Als burgers en natuur- en landschapsorganisaties streven we met dit groenmanifest naar een hechte samenwerking met Gemeente en Wetterskip en willen we structureel werken aan uitbreiding en kwaliteitsverbetering van de natuur in en om de dorpskernen en in het landschap. We nemen bewoners mee, laten zien wat mogelijk is, delen kennis en ondersteunen de uitwerking van eigen groene ideeën. We verzamelen informatie, stellen de juiste vragen, geven gevraagd en ongevraagd advies over beleidsplannen en raadsvoorstellen en gaan de dialoog aan over kwesties rond klimaat, duurzaamheid en biodiversiteit in de gemeente. We realiseren ons dat niet alles op korte termijn haalbaar is, maar we zien dezelfde stip op de horizon.

Wij pleiten daarom voor:

- *Contact en communicatie, een overheid (Gemeente en Wetterskip) die bij beleidsvoornemens en ingrepen betreffende ‘groene’ zaken vooraf advies vraagt dan wel overleg heeft met betrokken organisaties en initiatieven in onze gemeente.*

2. Biodiversiteit en beheer openbaar groen

Samen met inwoners en organisaties zet de gemeente zich in om verscheidenheid van de flora en fauna in Opsterland te bevorderen. Grote winst is lokaal al te behalen met goed beheer van gemeentelijk groen. Door te investeren in ecologisch bermbeheer ontstaat een aantrekkelijke leefomgeving voor insecten en vogels. Zo wordt bijvoorbeeld ook de eikenprocessierups op een duurzame manier bestreden. Het klepelen, wat tot soortenarme bermen leidt, wordt zo spoedig mogelijk gestopt. Burgerinitiatieven om bermen insect- en diervriendelijk in te richten en te beheren, worden gestimuleerd en krijgen de ruimte.

Wij pleiten daarom voor:

- *Eisen aan uitvoerders bij de aanbesteding, waarbij deskundigheid en inzet van het juiste materiaal voor ecologisch beheer leidend zijn bij de gunning, in plaats van de laagste prijs.*
- *Goede afstemming en communicatie tussen beleidsmakers, uitvoerenden en aannemers.*
- *Deskundigheidsbevordering/bijtscholing voor uitvoerenden ten aanzien van ecologische processen, (niet)verstorende bewerkingen en de impact van bewerkingen.*
- *Voorlichting aan ‘burgers, boeren en buitenlui’ over hoe zij op een natuurinclusieve manier met gemeentelijke bermen kunnen omgaan, met aandacht voor maaien en andere activiteiten die het ecologisch beheer van bermen buiten de bebouwde kom in de weg kunnen zitten.*

3. Bomen

In Opsterland zijn bomen bepalend in beeld en karakter van het landschap. Bomen leveren niet alleen hout maar ze zorgen voor verfraaiing, verkoeling, productie van zuurstof, opname van koolstofdioxide, vermindering van geluids- en windhinder, verbeteren de structuur van de bodem, houden het water in de bodem beter vast en verminderen daardoor de wateroverlast. Bomen hebben een positieve invloed op de lichamelijke en psychische gezondheid van mensen en verhogen de waarde van onroerend goed. Daarnaast zijn bomen essentieel voor dieren en insecten. Ze zorgen voor voedsel, schuilplaatsen en nestgelegenheid. Maar helaas, er verdwijnen juist nu veel bomen binnen de gemeente.

Wij pleiten daarom voor:

- *Een optimale bescherming en verzorging van bestaande bomen en - indien nodig - een zorgvuldige snoei met behoud van de natuurlijke vorm van boom (beperken van opkronen) of struik, op basis van deskundigheid en ecologische uitgangspunten.*
- *Aanscherping van criteria voor het verstrekken van kapvergunningen (APV) zodat er minder bomen ‘zo maar’ verdwijnen.*
- *Bescherming van de houtwallen door deze als waardevolle natuurelementen in het bestemmingsplan op te nemen.*
- *Aanplant van bomen en struiken - om klimaatverandering en verarming van biodiversiteit tegen te gaan conform de ‘bossenstrategie’ van minister Schouten, waarbij een zorgvuldige voorbereiding en -indien nodig- wateren vanzelfsprekend zijn.*
- *Controle op herplant en bij voorkeur is herplant vooraf geregeld in de planvorming.*
- *Behoud van bestaande bomen op beoogde bouwlocaties: inpassing in ontwerpfase.*

4. Klimaatadaptatie

Het klimaat verandert, zowel hitte en droogte als extreme buien zullen toenemen. Er zijn maatregelen nodig om de gevolgen hiervan tegen te gaan.

Wij pleiten daarom voor:

- *Initiatieven vanuit de gemeente om samen met bewoners en ondernemers te komen tot concrete vergroeningsmaatregelen in de directe omgeving.*
- *Initiatieven vanuit de gemeente om inwoners te stimuleren om regenwater op te vangen en tuinen en daken te vergroenen.*
- *Minder stenen en meer groen. Dus aansluiten bij de Stichting Steenbreek en aan de slag met ‘tegel eruit, plant erin’.*
- *Bomen planten op ‘stenige’ en dus hittestressgevoelige plekken zoals het dorpscentrum van Gorredijk en kale dorpspleinen.*
- *Verankering van klimaatadaptatie in de omgevingsvisie in het kader van de Omgevingswet.*

5 Energietransitie

Wij staan voor een grote opgave om de doelen uit het klimaatakkoord te halen. Zonneparken en windmolens zijn daarvoor nodig, maar die hebben een grote impact op het landschap. De keuze van de locaties en de inrichting hiervan moeten derhalve zeer zorgvuldig en samen met lokale betrokkenen gemaakt worden. Helaas blijkt de natuur tot nu toe onevenredig vaak opgeofferd te worden aan locaties voor ‘duurzame’ energie.

Wij pleiten daarom voor:

- *Bevorderen van het aloude ‘zuinig met energie’ in werk en persoonlijk leven; beperken gebruik elektrische apparaten, verwarming en (openbare) verlichting, mobiliteit en servers (cryptomunten).*
- *Het actief stimuleren van individueel/lokaal opwekken van energie.*
- *Optimaal multifunctioneel gebruik van daken van bestaande en nieuwe openbare gebouwen, bedrijfsgebouwen, huizen, parkeerplaatsen, taluds en geluidsschermen (A7) voor zonnepanelen.*
- *Eisen stellen aan nieuwbouw en uitbreiding aangaande isolatiemaatregelen en opwekken energie.*
- *Landschappelijk inpassen van eventuele zonneparken en eisen stellen aan versterking van de biodiversiteit ter plekke.*

6 Natuurinclusief bouwen

Met een bevolkingsdichtheid van 500 inwoners per vierkante kilometer (CBS 2019) is Nederland een van de dichtstbevolkte landen ter wereld. De bevolking blijft groeien. Met de bouw van woningen kan ‘groen’ verder onder druk komen te staan. Wij zien graag dat onze Gemeente ‘groen’, diervriendelijk en circulair bouwen opneemt in haar beleid. Daarnaast vinden we uitbreiding van een woningbouwopgave voor onze gemeente in het kader van een eventuele ‘Lelylijn’ ongewenst.

Wij pleiten daarom voor:

- *Meer aandacht voor nestgelegenheid voor vogels en plaats voor vleermuizen, bij zowel nieuwbouw als renovatie. Immers, als gevolg van renoveren, isoleren en onderhoudsarm maken van onze huizen is het vinden van geschikte leef- en nestelplaatsen voor een aantal soorten moeilijker geworden.*
- *Het stimuleren van gebruik van biobase en herbruikbare bouwmaterialen om zo de vervuilende en niet recyclebare afvalstromen uit de bouw te verminderen.*
- *Het centraal stellen van ‘groen’ bij nieuwbouwprojecten; dat houdt in dat het bouwplan ontwikkeld wordt op basis van behoud van de op het bouwterrein aanwezige sloten, bomen en andere landschapselementen.*
- *Een groenplan bij ieder bouwproject, dat moet worden voorgelegd vóór afgifte van vergunning en bouwrijp maken van het terrein, een en ander te verankeren in omgevingsvisie en vergunningverlening.*
- *Eisen (bij openbare aanbesteding) aan gebieds- en projectontwikkeling waarbij niet de laagste prijs maar de duurzame ambitie leidend is.*
- *Minder beton en asfalt en meer waterdoorlaatbare materialen bij aanleg en renovatie van straten, wegen, fiets- en voetpaden.*
- *Korting voor inwoners op lokale belastingen en/of cofinanciering als instrumenten om natuurinclusief bouwen te belonen en te stimuleren.*
- *Streefwaarden voor de verhouding bebouwing - groen voor percelen in de bebouwde omgeving.*
- *Deskundigheidsbevordering op het gebied van duurzaam en natuurinclusief bouwen, zowel binnen het gemeentelijk apparaat als in de vorm van het actief voorlichten van inwoners en bouwers over de mogelijkheden om plaats te bieden aan diersoorten.*

7. Landschap

De gemeente en de natuur- en landschapsorganisaties koesteren de verschillende waardevolle landschappen in de gemeente die worden gekenmerkt door het beekdal van het Koningsdiep met aan weerszijden op de flanken dorpen. Daarnaast zijn er natuurgebieden met bossen, heidevelden, pingoruïnes, en is er open agrarisch landschap. Er is hier en daar nog enige variatie in het bodemprofiel, wat heel belangrijk is voor de leefgebieden van verschillende dier- en plantensoorten. Datzelfde geldt voor de kleine en grotere landschapselementen zoals houtwallen, geriefhoutbosjes, bomenlanen en bomen langs vaarten en wegen die het landschap aankleden. We constateren echter dat deze vaak worden verwijderd of overmatig uitgedund. Ook het bodemprofiel wordt aangetast door het uitvlakken van percelen.

Het Opsterlandse landschap is helaas onvoldoende beschreven, geïnventariseerd en beschermd in de huidige bestemmingsplannen. Bovendien ontbreken door versnippering van ‘groene’ gronden belangrijke verbindingen tussen leefgebieden van planten-, insecten- en diersoorten.

Variatie in het landschap is een voorwaarde voor de aanwezigheid en een gezonde leefomgeving voor veel verschillende soorten. Helaas bestaat het grootste deel van het landschap in onze gemeente uit landbouwgrond met monoculturen van Engels Raaigras of mais en wordt de kwetsbare bodem bovendien frequent bewerkt met grote zware machines. Door het intensieve gebruik is veel boerenland minder geschikt geworden als leefgebied voor dieren en planten.

Wij pleiten daarom voor:

- *Inventarisatie van het Opsterlandse landschap door middel van een landschapsbiografie.*
- *Actualiseren van de bestemmingsplannen zodanig dat landschap, natuur en biodiversiteit voldoende beschermd en versterkt worden.*
- *Bescherming van houtwallen, natuurlijke watergangen, kerkepaadjes e.d. door deze als waardevolle landschapselementen in het bestemmingsplan op te nemen.*
- *Het koppelen van versnipperde en geïsoleerd liggende ‘groen’gebieden met behulp van de insectenkanskaart.*
- *Stimuleren van een goed verdienmodel voor een meer extensieve circulaire landbouw.*
- *Verlaging van gemeentelijke en waterschapshellingen voor bedrijven die aantoonbaar natuurinclusief werken.*
- *Verhoging van het waterpeil in de veenweidegebieden om daarmee bodemdaling, CO2 uitstoot en verlies van biodiversiteit te stoppen/verminderen.*
- *Waar nodig aanleg van faunapassages voor succesvolle migratie.*

Het Groenmanifest is een initiatief van bezorgde inwoners van Opsterland, aangeboden aan de Gemeente Opsterland en het Wetterskip Fryslân.

Dit Groenmanifest wordt mede ondersteund door:

Amateurtuindersvereniging Ut Ein Beetsterzwaag
Ans & Grietje zorgopvang Nijbeets
Bijenbrigade Beetsterzwaag
Bloeiende Bermen Tynje
Bloeizone Bakkeveen
Doarpstún Bakkeveen
Fleurig Ommetje Lippenhuizen
Friese Milieu Federatie FMF
Hoveniersbedrijf De Groene Stap
It Fryske Gea
IVN Heerenveen
Landschapsbeheer Friesland
Moestuin Lippenhuizen
Natuurferiening Bakkefean
Natuurvereniging Geaflecht
Stichting Beekdallandschap Koningsdiep - De Nije Boarn
Stichting Bloeiend Boerenland
Stichting Voedselbos Opsterland
Tropische Kas - Beetsterzwaag
Volkstuinvereniging “De Twakamp” Bakkeveen
Zadenbieb BZOF

2022

Tekst gebruiken?

Het is toegestaan zonder toestemming teksten uit dit Groenmanifest over te nemen t.b.v. verkiezingsprogramma’s en groenmanifesten in andere gemeenten en provincies.

Meer weten?

Stuur gerust een e-mail naar groenmanifest@gmail.com